

Šventės su bendradarbiais – suvienijančios ir atskiriančios etnines grupes (1950–2017 m.)

Dr. Irma Šidiškienė

Lietuvos istorijos institutas, Etnologijos ir antropologijos skyriaus mokslo darbuotoja, Tiltu g. 17, LT-01101 Vilnius
El. p. irma.sidiskiene@istorija.lt

Anotacija. Remiantis bendradarbių laisvalaikio tyrimu Vilniaus apylinkėse, apimančiu maždaug nuo 1950 iki 2017 m., tiriamas dvejopas švenčių poveikis suartinant ir išskiriant etnines bendradarbių grupes. Naudotas pusiau struktūruotas interviu, istorinis lyginamasis ir interpretacinis metodai. Apibūdinus tyrimo sritį, išryškinus švenčių šventimo etninį išskirtinumą ir aptarus etninės diferenciacijos prielaidas jas švęsti, buvo nustatytos šventės, kurios suvienija visų etninių grupių bendradarbius ir kurios išryškina skirtingas etninių grupių narių nuostatas bei formuojamus tapatumus.

Esminiai žodžiai: *šventės su bendradarbiais, lietuviai, etninės grupės, Vilniaus apylinkės.*

Abstract. Based on the study of co-workers' leisure time in the Vilnius environs, covering approximately 1950 to 2017, the dual effect of holidays in bringing together and separating ethnic groups of co-workers is investigated. Semi-structured interviews and historical-comparative and interpretive methods were used. After describing the research area, highlighting the ethnic uniqueness of celebrating holidays, and discussing the assumptions of ethnic differentiation to celebrate them, holidays were identified that unite the collaborators of all ethnic groups and that highlight different attitudes and formed identities of members of ethnic groups.

Keywords: *holidays with colleagues, Lithuanians, ethnic groups, Vilnius environs.*

Įvadas

Etninių grupių, ilgą laiką gyvenančių ar naujai atvykusių į šalį, integracija yra sudėtingas procesas. Jis apima tiek gimtosios kultūros išlaikymą, tiek siekimą būti neatskiriama priimančios šalies dalis. Vienas iš integracijos etapų – įsitraukus į darbo rinką, įveikti iššūkius darbovietėje derinant etninius, religinius, kultūrinius darbuotojų skirtumus. Etninių grupių įsitraukimas į organizaciją šiame straipsnyje suprantamas kaip kontekstinis visų darbuotojų dalyvavimas organizacijos veikloje. Darbuotojui įsitraukti į darbą ir organizaciją padeda įvairūs veiksniai, iš kurių vienas svarbesnių yra organizacijos kultūra, ugdanči bendravimą, supratimą ir prisitaikymą prie kultūrinių skirtumų ir pan., t. y. įtraukti kultūra, kurioje priimami ir gerai valdomi skirtumai¹. Manytume, kad, tiriant bendradarbių (ypač mišriuose kolektyvuose) socialinius santykius, kultūrinės išraiškas darbovietėje, galima atskleisti etninių grupių įsitraukimo į organizaciją pasekmes, išryškinti teigiamas jų patirtis.

Viena iš svarbesnių priemonių tiek skatinant įsitraukimą, tiek tiesiog draugiškų socialinių santykių palaikymą, atmosferos gerinimą darbovietėje yra įvairių švenčių² šventimas kolektyve. Švenčių renginiai yra simboliniai ir suteikia galimybę plėtoti bei stiprinti ryšius, kurti prisiminimus ir mokytis, ko dažnai negali suteikti įprasta darbo diena³. Paprastai organizacijose švenčiamos įvairios šventės, jas suskirsčiau į dvi pagrindines grupes – asmenines ir oficialias, priklausomai nuo to, ar šventė skirta asmeniui, jo gyvenimo įvykiui pažymėti, ar tai yra institucinė, bendra tam tikros visuomenės dalies šventė⁴.

Remdamiesi Amitai Etzioni įžvalgomis, kur jis šventes nagrinėja kaip socialinį reiškinį, jo mintį: „Nors šventės ir gali sutvirtinti narių grupes, šių grupių santykiai su visuma gali būti įvairūs – nuo labai papildančių vienas kitą ir todėl integruojančių iki gana konfliktiškių ir dezintegruojančių“⁵ pritaikysime teigdami, kad vienos šventės etninių, religinių bendruomenių narius organizacijose gali suvienyti, o kitos – atskirti. Atskyrimo efektas gali atsirasti dėl įvairių momentų: socialinių

¹ YOUNG, Celeste and JONES, Roger. Managing difference through inclusion in emergency management organisations. Young, C., Pyke, J., Maharaj, N., Rasmussen, B., and Jones, R. *Diversity and inclusion: building strength and capability literature review*. Bushfire and Natural Hazards CRC, 2018, p. 24.

² Straipsnyje sąvoka „šventės“ vartojama kaip dviejų ar daugiau žmonių socialiniai susibūrimai, kuriais pažymima kokia nors proga ar veikla.

³ CLARIDGE, Tristan. Valuing success in the organisation: The tall poppy and the back slap. *Social Capital Research*, 2017, p. 2.

⁴ Plačiau apie švenčių grupavimą žr.: ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Šventės, progos miesto bendradarbių kultūroje. Vilniaus ir Sofijos atvejai. *Lituanistica*, 2018, Nr. 2(112), p. 135–150.

⁵ ETZIONI, Amitai. Holidays and Rituals. Neglected Seedbeds of Virtue. Etzioni, Amitai; Bloom, Jared (eds.). *We are what We Celebrate: Understanding Holidays and Rituals*. New York, London: NYU Press, 2004, p. 3–35.

santykių, segregacijos, nelygybės⁶, vartojamo maisto specifikos⁷, statuso⁸ ar konfesinio priklausymo⁹. Galime kelti prielaidą, kadangi dalis oficialiųjų švenčių, ypač moderniųjų, nesusijusios su religinio turinio idėjomis, vadinasi jos, kaip ir asmeninės darbuotojo šventės ar jų progos (gimtadieniai, vedybos, laidotuvės, darbe naujoko priėmimas, darbo pasiekimai, išleidimas į pensiją), galėtų suvienyti įvairių religinių, etninių bendruomenių narius. Tuo tarpu etnines bendrijas gali diferencijuoti konfesinės ir valstybinės politinio turinio (sovietmečio revoliucinės, pergalės ir kt. ar valstybės ir nepriklausomybės atkūrimo šventės – Vasario 16-oji, Kovo 11-oji), kadangi jos siejamos su etninės daugumos arba religinės, politinės galios vykdytojų nuostatomis. Paprastai religinės daugumos religinio turinio oficialiosios šventės, jų progos, kaip ir kitos etninės daugumos oficialiosios šventės, vyrauja visuomenėje, atitinkamai ir organizacijose, kitų konfesijų, politinių ir etninių grupių atžvilgiu. Tam įtakos turi ir politinė galia, nes daliai oficialių švenčių skiriami laisvadieniai.

Kitas svarbus momentas yra organizacijose švenčiamų švenčių plitimo keliai. Viena vertus, darbovietė yra tinkama terpė formaliai įvedamoms naujoms, modernioms valstybinėms šventėms, kurios dažniausiai žymi naujus įvykius ar idėjas, visuomenėje¹⁰. Tokios šventės formaliai švenčiamos viešai organizacijose ar miesto (kitų vietovių) erdvėse. Nustatyta, kad įvairios modernios šventės sparčiau ar lėčiau plinta visuomenėje per darbovietes, o kai kurios jų inkorporuojamos ir į šeimos švenčių kalendorių¹¹. Kita vertus, į organizacijas (pirmiausia neformaliu būdu) iš šeimų rato „ateina“ ir tradicinėmis laikomos oficialiosios konfesinės šventės. Tokiu būdu šeimose švenčiamos šventės¹² įtakoja ir bendradarbių bendrijose minimas progas.

⁶ Ten pat, p. 33.

⁷ ARINZE, Chinelo. 2015. *Eating at the Desk: Human Encounters with Workplace Food*. Thesis, Georgia State University [žiūrėta 2016-06-12]. Prieiga per internetą: http://scholarworks.gsu.edu/anthro_theses/101.

⁸ ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Profesinės šventės tyrimų ir medijų lauke. *Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis*, 2014, t. 38, p. 225–237.

⁹ LAUČKAITĖ, Laima. Vilniaus šventės ir pramogos XX a. pradžioje. A. Lapinskienė (sud.). *Imperinis Vilnius (1795–1918): kultūros riboženkliai ir vietinės tapatybės*. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2009, p. 136.

¹⁰ Moderniųjų švenčių įvedimo scenarijus aptariamas mano straipsniuose: ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Motinos dienos tradicijos išradimas Lietuvoje. *Liaudies kultūra*, 2013, Nr. 6, p. 54–62; ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Profesinio tapatumo stiprinimo praktika: vilniečių profesinė diena. *Lituanistica*, 2016, Nr. 2(104), p. 145–165. Oficialiosios šventės yra valdžios ar organizacijų institucijos reglamentuotos, joms skirta data pasirenkama taip, kad atitiktų pagrindinę šventės idėją.

¹¹ ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Moters diena. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikiniame vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 189–221.

¹² Jolantos Kuznecovienės tyrimas apie šventes tautinio identiteto atžvilgiu, vykdytas 2005 m., parodė, kad „svarbiausios ir daugumos informantų šventės yra švenčiamos artimų giminių ar draugų rate. Bendruomeniškumas išgyvenamas kaip šeimyniškumas, o papročių ir tradicijų atkartojimas bei perdavimas šeimos rate švenčių metu reiškia, jog ir tautiškumas čia perduodamas bei liudijamas dažniausiai per giminiškumą“ (KUZNECOVIENĖ, Jolanta. Šventės švenčiantis lietuvis: bendruomeniškumo diapazonas.

Mokslinių tyrimų baruose Lietuvoje galima rasti daug etnologų tyrimų literatūros apie įvairias šventes, papročius, kur atskleidžiami vienos etninės grupės, lietuvių, gyvenančių Lietuvoje¹³ bei už Lietuvos ribų,¹⁴ savitumai. Kitų etninių grupių šventės apibūdinamos istorikų, kultūros tyrėjų, etnologų darbuose pristatant jų etninę kultūrą¹⁵, gyvenimo ciklo šventes¹⁶, taip pat jų kalendorines šventes lyginant su lietuvių švenčių kalendoriumi¹⁷. Etniniu aspektu svarbūs miesto švenčių tyrimai. Paminėtini Laimos Laučkaitės¹⁸ ir Marijos Znamierowskos-Prüfferowos¹⁹ darbai. Vienas iš naujaušiu etnologų tyrimų – šventės vilniečių šeimose, kur lyginami lietuvių, lenkų, rusų šventimo įpročiai²⁰. Šioje knygoje Žilvytis Šaknys teigė, kad švenčių kalendoriaus tyrimai per etninę jų prizmę buvo mažai tyrinėti, o atlikti tyrimai parodė, kad etninių ritualinių metų savitumai skyrėsi tik rusų stačiatikių papročiai, o lietuvių ir lenkų – vienodi, katalikiški²¹. Visgi šventės su bendradarbiais etniniu aspektu Lietuvos mokslininkų nebuvo tirtos.

V. Čiubrinskas, J. Kuznecovienė (sud.). *Lietuviškojo identiteto trajektorijos*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2008, p. 88).

- ¹³ Vacio Miliaus sudarytoje etnologijos bibliografijoje, apimančioje iki 2002 m., apie įvairias lietuvių šventes nurodyta apie 720 bibliografinių pozicijų (kraštotyrinių ir mokslinių). MILIUS, Vacys. *Lietuvių etnologijos bibliografija*. Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2001, 416 p.; MILIUS, Vacys. *Lietuvių etnologijos bibliografija. 1997–2002*. Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2005, 162 p.
- ¹⁴ Pavyzdžiui: KALNIUS, Petras (sud.). *Punsko ir Seinų krašto lietuviai: etninio ir kultūrinio tapatumo bruožai*. Punksas: „Aušros“ leidykla, 2006, 319 p.; MERKIENĖ, Irena Regina; PAUKŠTYTĖ-ŠAKNIENĖ, Rasa; SAVONIAKAITĖ, Vida; ŠAKNYS, Žilvytis Bernardas. *Pietryčių Latvijos lietuviai: tapatumo išraiška, etninės ir kultūrinės orientacijos*. Vilnius: Versus aureus, [2005], 286 p.
- ¹⁵ KOBECKAITĖ, Halina. *Lietuvos karaimai: totorių ir karaimų įsikūrimo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje 600 metų jubiliejaus leidinys*. 1997, 127 p.; AVITAL-JUONYTĖ, Živilė. Žydų šventės ir tradicijos. Vilnius: Didakta, 2020, 79 p.
- ¹⁶ POTAŠENKO, Grigorijus; CHOLOPOVAS, Dmitrijus. Sentikiai Rytų Lietuvoje: šeimos papročių ciklas. *Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis*, 1997, Nr. 11, p. 83–87; RACIŪNAITĖ-PAUŽUOLIENĖ, Rasa; LUKAUSKAITĖ, Aušra. Lietuvos totorių marinimo ir šarvojimo papročiai (XX a. vidurys – XXI a. pradžia). *Liaudies kultūra*, 2011, Nr. 5(140), p. 61–70; AÇA, Mehmet. Traditions of Lithuanian Tatars and Anatolian Turks: a comparative study. Tamara Bairašauskaitė, Galina Miškinienė (sud.). *Tiurkų istorija ir kultūra Lietuvoje*. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2014, p. 249–261, 368.
- ¹⁷ ŠAKNYS, Žilvytis. Karaimų kalendorinės šventės valstybinių švenčių aspektu. *Lietuvos etnologija: Socialinės antropologijos ir etnologijos studijos*, 2015, Nr. 15(25), p. 99–128.
- ¹⁸ LAUČKAITĖ, Laima. Vilniaus šventės ir pramogos prieš Pirmąjį pasaulinį karą. *Naujasis židinys*, 2008, Nr. 11–12, p. 468–475; LAUČKAITĖ, Laima. Vilniaus šventės ir pramogos XX a. pradžioje. A. Lapinskienė (sud.). *Imperinis Vilnius (1795–1918): kultūros riboženkliai ir vietinės tapatybės*. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2009, p. 134–150.
- ¹⁹ ZNAMIEROWSKA-PRÜFFEROWA, Marija. *Vilnius, miestas arčiausia širdies*. Vilnius: Alma littera, 2009, 308 p.
- ²⁰ PAUKŠTYTĖ-ŠAKNIENĖ, Rasa; MARDOSA, Jonas; ŠAKNYS, Žilvytis; ŠIDIŠKIENĖ, Irma. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. R. Paukštytė-Šaknienė (sud.). Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, 376 p.
- ²¹ ŠAKNYS, Žilvytis. Naujieji metai. Paukštytė-Šaknienė, Rasa, ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 82.

Straipsnyje, remdamiesi Vilniaus apylinkių bendradarbių laisvalaikio tyrimu²², nagrinėsime etninių grupių, gyvenančių Lietuvoje, įvairių švenčių, progų šventimo su bendradarbiais Vilniaus apylinkėse atvejus. Tyrime naudotasi pusiau struktūruoto interviu, taip pat analizės, istoriniu lyginamuoju ir interpretaciniu metodais. Straipsnyje keliamas tikslas atskleisti etninių grupių įtaką švenčių šventimui su bendradarbiais. Siekiant užsibrėžto tikslo, straipsnyje sprendžiami uždaviniai: apibūdinti tyrimo lauką; aptarti asmeninių ir oficialių švenčių šventimo išskirtinumus etniniu aspektu; išanalizuoti išskirtinimų susiformavimo tarp tos pačios konfesijos ir pilietybės narių švenčiamų švenčių prielaidas.

Tyrimo laukas

Bendradarbių laisvalaikio tyrimai Vilniaus apylinkėse²³ (vykdyti 2016, 2017 m.) ir sostinėje²⁴ (vykdyti 2013–2015 m.) parodė, kurios šventės buvo švenčiamos (ar ne) su bendradarbiais. Švenčių šventimas priklausė nuo to, kada jos vyko – sovietmečiu ar atkūrus nepriklausomybę, kur – kaimo, miesto aplinkoje ir kokie žmonės dirbo organizacijoje. Iš lauko tyrime Vilniaus apylinkėse respondentų pateiktų duomenų galima susidaryti tam tikrą bendradarbių socialinių santykių tarp etninių grupių vaizdą, kadangi tyrime buvo apklausti lenkai (jie sudarė 28 proc. visų apklaustų respondentų), totoriai (8 proc. apklaustųjų), karaimai (5 proc.), rusai (8 proc.), baltarusiai (2,5 proc.) ir *tuteišai* (2,5 proc.). Iš šių respondentų kai kurie etninių grupių nariai nuo gimimo yra Lietuvos piliečiai, kiti – atsikėlę iš Baltarusijos (totoriai, lenkai, baltarusiai) ir tik atkūrus nepriklausomybę tapo Lietuvos piliečiais. Tyrime buvo klausama, koks buvo kolektyvas etniniu aspektu ir kaip jie kartu šventė šventes. Kadangi tyrime pagrindinis akcentas buvo Lietuvoje švenčiamos oficialiosios – tiek katalikiškos, tiek moderniosios – ir asmeninės šventės, kitų religinių bendruomenių šventės išryškėdavo dirbančiųjų mišriame kolektyve atsakymuose. Bendradarbių etninė įvairovė atskleidė kitokią švenčių spektrą, nei buvo nustatytas vilniečių tyrime.

Organizacijos, kuriose dirbo respondentai, buvo labai įvairios tiek dydžiu, tiek kitais aspektais, kaip antai buvo organizacijų, kuriose nebuvo kuriama formalioji

²² Tyrimas vykdytas pagal Lietuvos istorijos instituto programą „Laisvalaikis, šventės ir ritualai Vilniaus apylinkėse. Socialiniai ir kultūriniai aspektai 2017–2021“ (vad. Ž. Šaknys) sostinės apylinkėse esančiose vietovėse: Kernavėje, Marijampolyje, Medininkuose, Nemenčinėje, Nemėžyje ir Trakuose. Buvo apklausti įvairaus amžiaus respondentai (gimę XX a. 4 deš. – XX a. 9 deš.), todėl medžiaga surinkta ir apie sovietmetį, ir apie atkurtos nepriklausomybės laikus.

²³ ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Šventės ir bendradarbių kultūra Vilniuje bei jo apylinkėse. *RES HUMANITARIAE*, 2019, t. XXV, p. 77–94; ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Bendradarbių laisvalaikis vietos ir organizacinės kultūros sąveikos kontekste Vilniaus apylinkėse. *RES HUMANITARIAE*, 2020, t. XXVII, p. 63–73.

²⁴ ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Bendradarbių laisvalaikis. Miestiečių bendrijų formavimasis ir kultūrinė raiška. Rasa Paukštytė-Šaknienė, Irma Šidiškienė, Žilvytis Šaknys. *Vilniečių socialinė sąveika ir kultūrinė raiška: laisvalaikis, šventės ir ritualai*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2019, p. 112–194, 289–296.

organizacijos kultūra ir jose nevyko / nevyksta ne tik formalieji oficialių švenčių šventimai, bet nesusiklostė kolektyve ir neformalieji įvairių progų šventimai. Tam įtakos turi organizacijų vadyba, kaip teigia Tristan Claridge, „kiekvienas vadybininkas turi didelę įtaką kultūrai, ypač šventimo kultūrai, nes nuo jo daugiausia priklauso, kada ir kaip bus švenčiama“²⁵, taip pat nuo darbuotojų, ar jie linkę palaikyti tarpusavio socialinius santykius. Apie nešventimą darbovietėje liudijo lietuviai, lenkai, rusai ir totorių respondentai. Pavyzdžiui, net tokia moderni Naujųjų metų šventė, kuri buvo organizuojama daugumoje organizacijų, kai kuriose darbuotojai jų nešventė. Antai keletas respondentų iš Nemenčinės ir Nemėžio sakė, jog sovietmečiu nešventė darbe nei Naujųjų, nei Kalėdų, o jei ir rengė formaliai salėje, kaip pasakojo totorė (gim. 1963 m., iš Nemėžio), „mažai kas ateidavo, visi kas sau“. Arba buvo vienkartiniai renginiai, kurie nebepasikartojo. Šie respondentai tvirtino, kad ir kitų oficialių švenčių su bendradarbiais nepažymėdavo, nebent kartais kai kurias asmenines progas. Tokie atvejai liudija nesusiklosčiusius bendradarbių socialinius santykius, o neformalių bendradarbių susiejimų per Kalėdas, Velykas nepraktikavimas sovietmečiu tik patvirtina, kad tokia kolektyve vyravo tarpusavio nepasitikėjimo atmosfera.

Vilniaus apylinkių bendradarbių švenčiamų švenčių tyrime išryškėjo vietos (miestas / kaimas ir organizacijos) reikšmė asmeninių šeiminių gyvenimo ciklo švenčių plitimui. Sovietmečiu plitimo tempais skyrėsi gimtadienių šventimas mieste ir kaime, kartu pasižymėjo tradicinių šeiminių gyvenimo ciklo progų natūraliu įtraukimu į bendradarbių kolektyvus²⁶. Oficialiosios šventės Vilniaus apylinkių kolektyvuose buvo švenčiamos, tačiau, priklausomai nuo to, ar jos tradicinės, ar modernios, šventos skirtingai (formaliai ir / ar neformaliai) sovietmečiu ir atkūrus nepriklausomybę, žinoma, šventimas priklausė ir nuo kolektyve susiklosčiusių socialinių santykių²⁷. Kadangi Vilniaus apylinkėse bendradarbių kolektyvai dažnai buvo mišrūs ar vyravo kitų etninių grupių atstovai, atkūrus nepriklausomybę išryškėjo ir jų švenčių šventimo su bendradarbiais savitumai. Pagrindinis išskirtinis etninių grupių šventimo momentas atkūrus nepriklausomybę – jie kolegas pavaišindavo iš namų atsineštomis vaišėmis, likusiomis po jų konfesinės, etninės šventės. Karaimai prie bendro stalo atsinešdavo „timbylą“, o totoriai pavaišindavo savo pyragėliais ar kitais skanėstais. Rusų šventės skyrėsi laiku (pagal Julijaus kalendorių), tačiau savo atsineštais patiekalais neišsiskyrė (tiksliau, respondentai jų neakcentavo), kaip ir lenkai, kurių šventės sutapo su lietuvių, nes buvo katalikiškos. Kitas momentas, kuomet išryškėdavo etniniai aspektai, – etninė

²⁵ CLARIDGE, Tristan. Valuing success in the organisation: The tall poppy and the back slap. *Social Capital Research*, 2017, p. 2.

²⁶ ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Bendradarbių laisvalaikis vietos ir organizacinės kultūros sąveikos kontekste Vilniaus apylinkėse. *RES HUMANITARIAE*, 2020, t. XXVII, p. 63–73.

²⁷ ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Bendradarbių laisvalaikis. Miestiečių bendrijų formavimasis ir kultūrinė raiška. Rasa Paukštytė-Šaknienė, Irma Šidiškienė, Žilvytis Šaknys. *Vilniečių socialinė sąveika ir kultūrinė raiška: laisvalaikis, šventės ir ritualai*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2019, p. 112–194, 289–296.

grupė ar jos narys nešvėsdavo kai kurių švenčių su bendradarbiais. Kokios šventės susiejo ir kurios skyrė Vilniaus apylinkių bendradarbius etniniu aspektu?

Etninis aspektas švenčiant šventes

Analizuojant švenčių šventimą su bendradarbiais pastebėtas visų etninių grupių įsitraukimas švenčiant asmenines progas. Iš šeiminio gyvenimo ciklo švenčių išsiskyrė gimtadienis, nes savo ir kitų gimtadienius, nepriklausomai nuo etninės priklausomybės ir laikmečio, dauguma respondentų šventė su bendradarbiais. Vardadienius taip pat šventė, ypač lenkai, tačiau, kaip pabrėžė karaimai, jie patys savo vardadienių nemini (-ėjo), – jų religijoje nėra angelų globėjų, tačiau kitus, krikščionis pasveikindavo kartu su visais bendradarbiais.

Vilniaus apylinkėse, kaip ir Vilniuje, bendradarbiai ateidavo į darbuotojo ar jo šeimos nario laidotuves, nepriklausomai nuo darbuotojo tautybės, religijos. Kaip teigė karaimė (gim. XX a. 6 deš., iš Trakų), karaimai taip pat dalyvauja katalikų bendradarbių laidotuvėse: „Nelendu aš prie altoriaus, pastoviu kur nuošalyje. Čia yra vieni kanonai, mūsų yra kita.“ Į karaimų laidotuves taip pat ateidavo bendradarbiai, nors, kaip teigė respondentė, „pas mus tradiciškai prie artimųjų per laidotuves neprieisi, tik po šermenų“. Kitų šeiminio gyvenimo ciklo švenčių, t. y. vedybų ir vaiko gimimo progų, pažymėjimas su bendradarbiais etniniu aspektu niekuo nesiskyrė. Tą patį galima teigti ir apie darbinio gyvenimo ciklo paminėjimus (naujoko priėmimas, darbo stažo ar darbo įvertinimo, išleidimo į pensiją proga).

Daugumos oficialių modernių švenčių (Naujųjų metų, kovo 8-osios, profesinės dienos ir kt.) šventimas nepasižymėjo išskirtinumis etniniu aspektu – jas visi vienuodai visi kartu (oficialiai ir neformaliai) šventė arba nešventė. Iš visų oficialių modernių švenčių Naujieji metai buvo viena populiariausių visose organizacijose. Dažniausiai ji buvo švenčiama formaliai kaip metinė šventė kelios dienos ar savaitės prieš Naujuosius, taip pat švenčiama ir neformaliai, o atkūrus nepriklausomybę ji dažniau įvardijama Kalėdų švente. Paminėtina, kad sovietmečiu Kalėdos švėstos tik neformaliai kai kuriose bendradarbių bendrijose.

Oficialios tradicinės šventės Velykų proga, kuri, kaip žinia, su bendradarbiais buvo kukliai švenčiama tik neformaliai (tiek sovietmečiu, tiek atkūrus nepriklausomybę), buvo paminima ir kitų etninių grupių kartu su lietuviais, lenkais. Rusas (gim. XX a. 7 deš., iš Medininkų) prisiminė, kad dažnai jam pasitaikydavo Velykas švęsti du kartus: ir darbe, ir namie per stačiatikių Velykas. Šventės atributas – kiaušinis pasiekdavo ir kitų religijų bendradarbius. Trakuose karaimės pasakojo: „Gaunu pati dažytą kiaušinį, o pas mus, pavyzdžiui, yra kiaušinis kepamas.“ Žilvytis Šaknys savo tyrime taip

pat yra minėjęs, kad „karaimai kai kada ir į darbą po švenčių nuneša orkaitėje keptą kiaušinių mainais į bendradarbių dovanojamus margučius“²⁸.

Kiek kitaip susiklostė Užgavėnių ir Joninių šventimas su bendradarbiais. Jei sovietmečiu formaliai organizuojamose vadinamosiose Žiemos palydų šventėse dalyvaudavo kas norėjo, santykinai visi, atkūrus nepriklausomybę tirtose vietovėse su bendradarbiais Užgavėnės buvo epizodiškai pradėtos švęsti pirmaisiais nepriklausomybės metais, bet daugiau, respondentų teigimu, nebešvęstos. Tačiau, kaip teigė apklaustieji rusai ir lenkai Medininkuose, Nemėžyje, Nemenčinėje, Užgavėnių jų darbovietėse bendradarbiai iš viso nešventė ir nešvenčia: „Neatmenu, kad švęstų“ (lenkė, gim. 1937 m., iš Nemėžio). Rusų Užgavėnės dažnai buvo kitu laiku nei katalikų ir tyrime dalyvavę respondentai jų su bendradarbiais niekaip nepažymėjo. Tačiau ir šiose paminėtose vietovėse kai kurios privačios, priklausančios lietuviams organizacijos šventė Užgavėnės „su kaukėmis, laužu“ – pasakojo lietuvi, gim. 1947 m., iš Nemenčinės. Apie lietuvių neformaliai švenčiamas darbe Užgavėnės liudijo lenkė (gim. 1962 m., iš Nemenčinės), teigdama, kad jos didelėje darbovietėje lietuviai atsiėsdavo į darbą blynų.

Taigi, lenkų respondentai išskyrė Užgavėnės – tai bene vienintelė iš visų katalikiškų švenčių, kurios nešvenčia lenkai tirtose vietovėse. Pažymėtina, kad šeimos aplinkoje Užgavėnių šventimas etniniu aspektu taip pat skiriasi. Kaip rodo Ž. Šaknio švenčių šeimoje tyrimas, Užgavėnės Vilniaus apylinkėse dažniau švenčiamos lietuvių, skirtingai nei Vilniaus mieste, kur jas labiau švenčia rusų tautybės miestiečiai²⁹. Vadinasi, Vilniaus apylinkių kitataučių šeimose nėra tradicijos Užgavėnės švęsti šeimoje ir savo bendruomenėje, todėl nėra paskatos jas švęsti ir neformaliai su bendradarbiais.

Joninės tarp bendradarbių buvo švenčiamos, jei buvo kolega Jonas, Janina. Kitu atveju tai buvo išseiginė diena³⁰ ir bendradarbiai kartu nešvęsdavo šios dienos, nebent susitikdavo miestelio rengiamoje šventėje. Kai kuriems kitų etninių grupių respondentams ši šventė buvo neįprasta, todėl jos nešventė. Rusas sakė, kad per Jonines „aš dirbu (t. y. taip pakoreguoja savo darbo grafiką), nes katalikai nori švęsti“ (Medininkai). Lenkė (gim. XX a. 8 deš., iš Nemėžio) nežinojo savo šeimos aplinkoje tokios šventės, todėl teigė, kad Joninių nešvenčia darbe, ir svarstė, jog „čia gal šeimos šventė, jei yra namuose Jonas – tai gal švenčia“. Vadinasi, kai kuriose savivaldybėse (vyrauja lenkų kalba) nebuvo įprasta Joninių šventė. Reikėtų paminėti, kad skirtingai susiklostė Joninių / Rusų šventės tradicijos Vilniaus mieste, kur visų etninių grupių vilniečiai jas šventė nuo seno³¹.

²⁸ ŠAKNYS, Žilvytis. Karaimų kalendorinės šventės valstybinių švenčių aspektu. *Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos*, 2015, Nr. 15(25), p. 112.

²⁹ ŠAKNYS, Žilvytis. Užgavėnės. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 138–139.

³⁰ 2003 m. Rasos ir Joninių diena Lietuvoje įtraukta į valstybinių švenčių sąrašą ir paskelbta nedarbo diena.

³¹ LAUČKAITĖ, Laima. Vilniaus šventės ir pramogos XX a. pradžioje. A. Lapinskienė (sud.). *Imperinis Vilnius (1795–1918): kultūros riboženkliai ir vietinės tapatybės*. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos

Žinoma, šių, kaip ir kitų katalikiškų, švenčių laisvadienius kitų konfesijų gyventojai naudoja pagal savo poreikius. Anot Ž. Šaknio, karaimai nesunkiai prisitaikė ir prie katalikiškų švenčių. Šios ir kitų tautų šventės karaimams buvo gera proga pasikviesti draugų, pasveikinti vieniems kitus ir net šeimose ar draugų, bendradarbių kolektyvuose atšvęsti kartu. Be to, laisvadieniai leido savaip panaudoti juos ir etniniam tapatumui palaikyti, rengiant tam skirtus vakarus³². Išmoningai laisvadienius katalikiškų švenčių metu išnaudoja ir kitų etninių grupių vilniečiai, pvz., rusai per Kalėdas (antrąją dieną) ilsisi namuose³³, per Jonines su šeima, draugais vyksta į gamtą³⁴.

Oficialiosios modernios politinį atspalvį turinčios šventės, susijusios su sovietų valdžios įtvirtinimu ir nepriklausomybės paskelbimu bei atkūrimu, skirtingai perimtos atskirų etninių grupių. Sovietinės valdžios įtvirtinimo šventės (Spalio revoliucijos lapkričio 7 d., Pergalės II pasauliniame kare gegužės 9 d., Tarybinės armijos ir kariuomenės jūrų laivyno vasario 23 d. ir kt.) sovietmečiu buvo privalomai švenčiamos darbe. Atkūrus nepriklausomybę ir nebeįtraukus šių dienų į valstybinių švenčių kalendorių, kai kurios sovietinės šventės dar buvo neformaliai švenčiamos paprastai tarp ne lietuvių. Antai lietuvė (gim. XX a. 9 deš., iš Marijampolio) stebėjosi, jog atkūrus nepriklausomybę jos darbovietėje dar buvo bendradarbių (lenkų, baltarusių), kurie paminėdavo vasario 23-įją. Lenkė iš Medininkų, gim. XX a. 7 deš., sakė darbe, jei tekdavo dirbti gegužės 1 d., pasėdėdavo prie kavutės, paminėdavo šią dieną su bendradarbiais. Totorė (gim. 1963 m., iš Nemėžio) sakė, kad su buvusiomis bendradarbiomis mėgsta nuvykti į Vilnių ir kartu švęsti „Dien Rusijai“ (Rusijos dieną). Šie atvejai liudija, kad sovietinės ir rusų šventės buvo labiau artimos kitoms minėtoms etninėms grupėms, ne lietuviams.

Dabartinių valstybės ir jos nepriklausomybės atkūrimo švenčių atveju formalus šventimas nėra privalomas, tačiau lietuvių kalba mokamose mokyklose jos minimos viešai. Dauguma šias šventes pažymi pasveikindami vienas kitą, neformaliai. Šventimas priklauso nuo viršininko užduodamo tono ir nuo to, kokie organizacijoje dirba žmonės – švenčiantys tas dienas ar ne. Jei būdavo formalūs Vasario 16-osios, Kovo 11-osios paminėjimai darbovietėje, dalyvaudavo visi bendradarbiai. Kai kuriose organizacijose buvo praktikuojamas viršininko viešas visų darbuotojų pasveikinimas šventės proga, kuo ir baigdavosi paminėjimas. Kitų etninių grupių bendradarbiai paprastai prisitaiko prie kitų darbuotojų nuostatų. Pavyzdžiui, jie šias šventes paminėdavo neformaliai, jei tarp jų buvo kolega, kuriam tokia šventė svarbi, „pasėdim

institutas, 2009, p. 134–150; ŠAKNYS, Žilvytis. *Joninės*. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 268.

³² ŠAKNYS, Žilvytis. Karaimų kalendorinės šventės valstybinių švenčių aspektu. *Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos*, 2015, Nr. 15(25), p. 118–120.

³³ PAUKŠTYTĖ-ŠAKNIENĖ, Rasa. *Kūčios ir Kalėdos*. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 62.

³⁴ ŠAKNYS, Žilvytis. *Joninės*. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 270.

kartu su juo prie kavos“ – sakė rusė (gim. XX a. 8 deš., iš Nemėžio), taigi pritardavo bendradarbio nuostatoms. Tolerancija, pilietiškumas išryškėja ir vėliavos iškėlimu namuose per šias šventes, pavyzdžiui, lenkei (gim. 1937 m., iš Nemėžio) atrodė, kad tai yra svarbus šventės akcentas ir lojalumo parodymas – „keliam vėliavą, neturim problemos“ (respondentė, atkūrus nepriklausomybę, nebedirbo, negalėjo paliudyti apie šventės paminėjimą su bendradarbiais).

Žinoma, yra tokių, kurie netoleruoja valstybės ir nepriklausomybės atkūrimo švenčių minėjimo. *Tuteišė* iš Trakų pažymėjo, kad vieni bendradarbiai darbovietėje šiomis progomis puošdavosi trispalvėmis juostelėmis, tačiau kiti puošdavosi Georgijaus juostelėmis Gegužės 9-osios proga. Baltarusė, kurios šeimoje nebuvo švenčiamos valstybės nepriklausomybės šventės, tokių švenčių nemini ir su lenkais bendradarbiais (tarp jų nėra lietuvių). Jai antrino lietuvė iš Marijampolio (gim. XX a. 5 deš.): „Darbe vasario 16 niekad nebuvo paminėta, tik lenkiškos šventės – taip buvo anksčiau, taip yra ir dabar. Jie savo turi, mes – savo.“ Nesusiklostė ten ir Kovo 11 d. šventimas, kurią, atkūrus nepriklausomybę, dar šventė darbovietėje ar kviesdavo darbuotojus ją paminėti rajono centre, bet vėliau iš viso nebešventė. Taigi, jos netapo įprastomis šventėmis seniūnijoje, kur vyrauja lenkų kalba.

Apibendrinant galima pastebėti, kad skirtingų etninių grupių ta pati konfesinė šventė nėra pagrindas jas susieti. Tai akivaizdžiai parodė lenkų etninės grupės Vilniaus apylinkėse nešventimas Užgavėnių ir Joninių / Rasų (pastarąją šventę nebent kaip vardo dieną). Politinio turinio valstybinės šventės taip pat skiria etnines grupes, nors yra kitų, ne lietuvių, etninių grupių atstovų, toleruojančių Lietuvos valstybės ir nepriklausomybės atkūrimo dienas (vasario 16 d., kovo 11 d.), tačiau tarp jų daugiau pripažįstančių sovietmečiu šventas valstybines šventes (gegužės 9 d., vasario 23 d., gegužės 1 d.).

Etninės diferenciacijos prielaidos švenčiant šventes

Atrodytų, savaime suprantama, kodėl kitos, ne katalikų bendruomenės, etninės grupės neminėjo Užgavėnių, Joninių – jos tokias šventes švenčia kitu, jų konfesijos bažnyčios nustatytu laiku. Tačiau kyla klausimas, kodėl Lietuvos lenkai kartu su lietuviais katalikais nešvenčia šių švenčių? Ieškodami atsakymo turėtume atkreipti dėmesį į tai, kad vienas iš Lietuvos lenkams būdingų tapatumo dėmenų yra tyrėjų išskiriamas pasipriešinimo tapatumas. Jo elementų tyrėjai pastebi politinėje erdvėje³⁵, o dėl nacionalinių konfliktų vaidijimasis tarp lenkų ir lietuvių bažnyčiose per krikščioniškas

³⁵ KAZĖNAS, Gediminas; JAKUBAUSKAS, Adas; GAIŽAUSKAITĖ, Inga; KACEVIČIUS, Romualdas; VISOCKAITĖ, Asta. *Lenkų tautinės mažumos Lietuvoje identiteto tyrimas: Badania dot. Tożsamości polskiej mniejszości narodowej na Litwie*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014.

šventės stebimas jau XX pr.³⁶. Panašus Lietuvos lenkų pasipriešinimas lietuvių kultūriniam tapatumui atskleistas A. Halembos 1991–1992 m. atliktame tyrime. Ugnis, tiksliau – laužai (net vainikėlio deginimas lietuvių vestuvėse (!)³⁷, lenkų etninei grupei Lietuvoje buvo pagrindinis simbolis, atskiriantis juos nuo lietuvių, nes jiems tai asocijavosi su pagonybe³⁸. Tai, kad tiek Užgavėnės su Morės deginimu, tiek šv. Jono naktį deginami laužai tarp Lietuvos lenkų Vilniaus apylinkėse (skirtingai nei vilniečių, kaip parodė Ž. Šaknio tyrimas³⁹) tapo nešvenčiamos ir išliko kaip skiriamasis bruožas nuo lietuvių. Analogiškai ir Punsko lietuviai Joninės su laužais suvokia kaip lietuvišką šventę, nes, anot jų, lenkai jos nešvenčia⁴⁰.

Persirengėlių vaikštynės per Užgavėnės Pietryčių Lietuvos lenkų etninės grupės gyventojams, kaip užsiminė Ž. Šaknys, taip pat nebuvo suprantamos⁴¹, nors Užgavėnių šventės struktūra iš esmės visur vienoda, kaip teigė Arūnas Vaicekuskas, ir XX a. pradžią Užgavėnių apeigos Lietuvoje pasiekė taip ir nepatyrusios didesnio krikščionybės poveikio⁴², bet vėliau įvyko transformacijos. Sovietmečiu vietoj jų buvo populiarinamos žiemos palydų šventės, kurias (maždaug XX a. 9 deš.) keitė folkloro ansamblių pastangomis, anot A. Vaicekausko, „etninės kultūros entuziastų dėka“ išpopuliarintas visoje Lietuvoje Vakarų Lietuvai būdingos Užgavėnės ir jų scenarijus⁴³.

³⁶ LAUČKAITĖ, Laima. Vilniaus šventės ir pramogos XX a. pradžioje. A. Lapinskienė (sud.). *Imperinis Vilnius (1795–1918): kultūros riboženkliai ir vietinės tapatybės*. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2009, p. 136.

³⁷ Vainikėlio deginimas iš tiesų buvo gana naujas simbolinis veiksmas lietuvių vestuvių apeigose (ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Simboliniai veiksmai lietuvių XIX a. II pusės – XX a. I pusės vestuvių apeigose. Kartografinis tyrimas. *Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos*, 2003, 3(12), p. 49. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Kultūrinio tapatumo gairės. Simboliniai veiksmai vestuvėse. Paukštytė-Šaknienė, R., Savoniakaitė, V., Šaknys, Ž., Šidiškienė, I. *Lietuvos kultūra. Aukštaitijos papročiai*. Vilnius: LII leidykla, 2007, p. 139.; ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Kultūrinio tapatumo gairės. Simboliniai veiksmai vestuvėse. Paukštytė-Šaknienė, R., Savoniakaitė, V., Šaknys, Ž., Šidiškienė, I. *Lietuvos kultūra. Dzūkijos ir Suvalkijos papročiai*. Vilnius: LII leidykla, 2009, p. 127.; ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Kultūrinio tapatumo gairės. Simboliniai veiksmai vestuvėse. Paukštytė-Šaknienė, R., Savoniakaitė, V., Šaknys, Ž., Šidiškienė, I. *Lietuvos kultūra. Mažosios Lietuvos ir Žemaitijos papročiai*. Vilnius: LII leidykla, 2012, p. 157), tiek vainikėlio deginimą, tiek piršlio korimą Lietuvos lenkai laikė lietuviškais simboliniais veiksmais (CZECH, Beata; WRÓBLEWSKA, Anna. Różnice w obrzędach i zwyczajach Białorusinów, Polaków i Litwinów na wschodniej Litwie. *Polska sztuka ludowa. Konteksty*, 1993, Nr. 3–4, p. 79).

³⁸ HALEMBA, Agnieszka. Katolicyzm Litwinów w oczach Polaków na Wileńszczyźnie. *Polska sztuka ludowa. Konteksty*, 1993, Nr. 3–4, p. 71.

³⁹ ŠAKNYS, Žilvytis. Joninės. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 264–289.

⁴⁰ ŠAKNYS, Žilvytis. Kultūros transmisijos problema Punsko apylinkėse. Andželika Lapinskienė (sud.). *Etninės kultūros tradicijų tęstinumas ir iššūkiai šiuolaikinėje visuomenėje. Continuity and Challenges of Ethnic Culture in the Modern Society*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2009, p. 91.

⁴¹ ŠAKNYS, Žilvytis. Inicijiniai ir kalendoriniai jaunimo papročiai. Paukštytė-Šaknienė, R., Savoniakaitė, V., Šaknys, Ž., Šidiškienė, I. *Lietuvos kultūra. Dzūkijos ir Suvalkijos papročiai*. Vilnius: LII leidykla, 2009, p. 75. Straipsnyje kalbama apie XX a. pab. – XXI a. pr. fiksuotus atvejus.

⁴² VAICEKAUSKAS, Arūnas. Lietuvių Užgavėnės: nacionalinio tapatumo linkme? *Liaudies kultūra*, 2010, Nr. 2(131), p. 23.

⁴³ Ten pat, p. 28.

Lenkijos kaimuose XX a. taip pat buvo populiarios Užgavėnių, kaip ir kalėdinio laikotarpio persirengėlių, vaikštytynės⁴⁴, tačiau visuotinai šalyje išliko prieš gavėnią švenčiamas Riebusis, arba Spurgų, ketvirtadienis (lenk. – *Zapusty*).

Analogiškai Lenkijoje šv. Jono (Jono Krikštytojo) naktį taip pat uždegdavo didelius laužus, vadinamus *sobótki*. Tyrėjai rašo, nors Joninių nakties apeigos susijusios su šventojo Jono vardu, jos yra pagoniškos kilmės, todėl nenuostabu, kad bažnytinė ir pasaulietinė valdžia juos jau XIV–XV a. kritikavo⁴⁵. Na, o krikščionių religijoje, kaip nurodo religijos puoselėtojai, Šv. Jono naktis yra vandens ir vaistinių žolelių šventinimo metas, bet svarbiausiu elementu laikoma paties šventojo Jono Krikštytojo figūra, kuriai maldose skiriamas ypatingas dėmesys⁴⁶. Taigi, galime teigti, kad pastaroji bažnytinė šios šventės versija ir tarp Lietuvos lenkų tapo prestižiškesnė dėl bažnytinių apeigų.

Vadinasi, lokalinis etninės grupės tapatumas stiprinamas atmetant šalyje vyraujančios etninės grupės apeigas. Tokį reiškinį stebėjome ir Lenkijos lietuvių švenčių tyrime. Lietuvių švenčių Lenkijoje tyrimai parodė, kad lietuviai, norėdami atsiskirti nuo lenkų, atsisako tų savo apeigų, kurios labai panašios į lenkų (pvz., gaubtuvės vestuvės),⁴⁷ ir transmisijos būdu perima iš Lietuvos įvairius švenčių elementus, kurie tuo metu ten paplitę⁴⁸. Šio etninio atsiskyrimo rezultatas, kaip pastebi patys respondentai, – etninės mažumos vestuvės laikomos paprastesnėmis nei etninės daugumos⁴⁹. Užgavėnių ir Joninių atveju Lietuvos lenkai taip pat atmeta lietuvių švenčiamas šventes, tačiau transmisijos būdu neperima Lenkijoje žinomų šventės papročių, skirtingai nei lietuviai Lenkijoje. Lietuvos lenkams svarbesnės institucinės, bažnyčioje atliekamos apeigos. Tokią laikyseną patvirtina ir M. Frėjutės-Rakauskienės tyrimas, parodęs, kad Lietuvos lenkai ir jų organizacijų atstovai katalikų tikėjimą sieja su etniškumu,

⁴⁴ SLIUŽINSKAS, Rimantas. Persirengėliai lietuviškojoje ir lenkiškojoje kalendorinių švenčių tradicijoje: atitikmenys ir skirtybės. *Tradicija ir dabartis*, 2011, Nr. 6, p. 102.

⁴⁵ RADZIEWICZ, Joann. *Jedyna taka noc w roku...* [žiūrėta 2021 10 10]. Prieiga per internetą: <https://nikidw.edu.pl/2020/06/22/jedyna-taka-noc-w-roku/>.

⁴⁶ Wigilia św. Jana [žiūrėta 2021 10 10]. Prieiga per internetą: <https://www.dlakatolika.pl/wigilia-sw-jana,24,64>.

⁴⁷ ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Lietuvių vestuvės XX a. antrojoje pusėje – XXI a. pradžioje: etniškumo diskursas. Petras Kalius (sud.). *Punsko ir Seinų krašto lietuviai: etninio ir kultūrinio tapatumo bruožai*. Punkskas: „Aušros“ leidykla, 2006, p. 130.

⁴⁸ ŠAKNYS, Žilvytis. Kultūros transmisijos problema Punksko apylinkėse. Andželika Lapinskienė (sud.). *Etninės kultūros tradicijų tęstinumas ir iššūkiai šiuolaikinėje visuomenėje. Continuity and Challenges of Ethnic Culture in the Modern Society*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2009, p. 87–95.

⁴⁹ ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Lietuvių vestuvės XX a. antrojoje pusėje – XXI a. pradžioje: etniškumo diskursas, Petras Kalius (sud.). *Punsko ir Seinų krašto lietuviai: etninio ir kultūrinio tapatumo bruožai*. Punkskas: „Aušros“ leidykla, 2006, p. 135; CZECH, Beata; WRÓBLEWSKA, Anna. Różnice w obrzędach i zwyczajach Białorusinów, Polaków i Litwinów na wschodniej Litwie. *Polska sztuka ludowa. Konteksty*, 1993, Nr. 3–4, p. 79.

skirtingai nuo stačiatikių, kurie religinio identiteto nesieja su etniniu identitetu, rusiškumu. Be to, lenkų religinės organizacijos etniniu požiūriu gana uždaros⁵⁰.

Kitas klausimas, išryškėjęs tyrime, – kodėl vienos valstybės piliečių nevienija valstybinės politinio pobūdžio šventės? Sovietmečiu pagrindinės valstybinės šventės privalomai šventos viešai organizacijose, tačiau tik nedidelės dalies respondentų jos buvo švenčiamos neformaliai su bendradarbiais, šeimos ar draugų rate, – pastarasis būdas rodo šventės galimą tęstinumo perspektyvą. Dažniausiai ir namie, su draugais šventė vasario 23-iają, gegužės 1-ąją, gegužės 9-ąją karo veteranai, komunistai. Prie šių švenčių plitimo minėtose šeimose prisidėjo ir tai, kad jos sovietmečiu buvo labiau propaguojamos bei viešai iškilmingai švenčiamos tam tikra įprasta tvarka, būdinga ir ankstesnių laikų oficialioms šventėms, t. y. panaudota nusistovėjusi tvarka: a) susirinkimas, b) mišios (sovietmečiu Lietuvoje neapraktikuotos), c) apdovanojimai, d) eisena ar demonstracija, e) kapų lankymas, f) koncertas ar kitas linksmas renginys. Skirtingu politiniu laikotarpiu skyrėsi ideologinis ir vizualinis turinys: eisenų, demonstracijų šūkių, apipavidalinimas, apdovanojimai ir pan.⁵¹ Dėl apdovanojimų šventė su apdovanotu asmeniu buvo tiesiogiai susijusi. Prie naujos šventės įvedimo įprasminimo prisideda ir informacijos apie šventę skleidimas⁵². Taigi, sovietinių švenčių organizatoriai laikėsi šių nuostatų. Atkūrus nepriklausomybę minėtos sovietinės šventės, kaip rodo mūsų tyrimas, dar paminimos rusų, lenkų neformaliai ir su bendradarbiais. Tai nestebina, nes sovietinių įvykių dalyviai, jų sekėjai, šeimos nariai ir pan. šių įvykių ir ugdyto sovietinio pilietiškumo pagrindu susiformavo savo tapatumą, kolektyvinę atmintį ir tapo sovietinių švenčių tęsėjais. Kaip matyti iš kitų mokslinių tyrimų apie etninių grupių tapatumą, rusų tautybės respondentų tapatybei svarbus sovietmečio paveldas⁵³, be to, ir kolektyvinės rusų grupės atminties konstravime esminis įvykis yra Antrasis pasaulinis karas ir jo interpretacijos⁵⁴.

Atkūrus nepriklausomybę Lietuvoje valstybės (vasario 16-osios) ir nepriklausomybės (kovo 11-osios) atkūrimo valstybinės šventės nėra privalomai minėtinos organizacijose, todėl retai kuri jų formaliai rengia minėjimus, susirinkimus ar koncertus tomis progomis. Neformaliai su bendradarbiais paminima tuo atveju, jei kolektyve yra patriotiškai nusiteikusių lietuvių, t. y. jei kuris (-ie) bendradarbis (-iai)

⁵⁰ FRĖJUTĖ-RAKAUSKIENĖ, Monika. Etninių mažumų grupių religinės organizacijos Lietuvoje: etninio ir religinio identiteto aspektai ir jų sąsajos. *Kultūra ir visuomenė. Socialinių tyrimų žurnalas*, 2020, Nr. 11(2), p. 49.

⁵¹ ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Profesinio tapatumo stiprinimo praktika: vilniečių profesinė diena. *Lituanistica*, 2016, Nr. 2(104), p. 149.

⁵² ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Motinos dienos tradicijos išradimas Lietuvoje. *Liaudies kultūra*, 2013, Nr. 6, p. 55.

⁵³ ŠUTINIENĖ, Irena. „Sava“ ir „svetima“ praeitis: Vilniaus atminties kultūros erdvių reprezentacijų reikšmės miesto gyventojų komunikacinėje atmintyje. Alvydas Nikžentaitis (sud.). *Atminties daugiasluoksniškumas. Miestas, valstybė, regionas*. Vilnius LII leidykla, 2013, p. 424, 426.

⁵⁴ FRĖJUTĖ-RAKAUSKIENĖ, Monika. Rusų kolektyvinės atminties ir tapatumo konstravimas Lietuvos spaudoje rusų kalba. *Lietuvos rusai XX–XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, p. 344.

šią šventę „atsineša“ iš šeimos aplinkos. Kaip rodo vilniečių šeimos švenčių tyrimai, Vasario 16-osios ir Kovo 11-osios švenčių paminėjimo mastai nėra dideli ir gana poliarizuoti pagal etnines grupes: mažiausiai švęstos rusų ir lenkų šeimose⁵⁵, jos neafišuojamos ir vilniečių bendradarbių⁵⁶. Mardosos galva, neefektyvi pilietinio ir patriotinio ugdymo sistema mokyklose, ypač kur dėstoma rusų, lenkų kalbomis, neigiamai veikia integracijos procesus visuomenėje⁵⁷. Taigi ir šioms modernioms šventėms dar nėra potencialo „ateiti“ iš organizacijų į šeimos aplinką, kaip ir iš šeimos – į bendradarbių ratą.

Tokie sovietinės valdžios įtvirtinimo ar valstybės ir nepriklausomybės atkūrimo švenčių pasiskirstymai tarp etninių grupių rodo politinių permainų šalininkų konfrontacijas, pilietinio tapatumo formavimosi problematiškumą. Galime teigti, kad valstybinės šventės, tvirtinančios politines idėjas, nėra etninių grupių vienijimo šaltinis.

Išvados

Iš bendradarbių laisvalaikio tyrimo išryškėjo tam tikri aspektai, kurie atskleidė etninių grupių išskirtinumus švenčiant šventes su bendradarbiais. Visų etninių grupių bendradarbiai dažniausiai šventė modernias šventes – tiek asmenines, tiek oficialias. Oficialiasias tradicines šventes, kurias etninių grupių bendradarbiai švęsdavo savo šeimose, atkūrus nepriklausomybę, su bendradarbiais jas paprastai pažymėdavo atsinešdami iš namų lauktuvių, likusių nuo šventinio stalo. Tačiau išryškėjo, kad ne visas etnines grupes, priklausančias tai pačiai konfesijai, siejo tradicinė šventė. Nustatyta, kad lenkai nešvenčia Užgavėnių tiek formaliai, tiek neformaliai. Be Užgavėnių, lietuviams labiau priskirta Joninių / Rasos šventė. Lenkų neįsitraukimas švęsti Užgavėnių ir Joninių sietinas su tuo, kad šiose šventėse neįfigūruoja bažnytiniai ritualai. Lenkai atmėta ne tik šias *lietuviškas* šventes, bet kartu su kitų etninių grupių atstovais diferencijuoja politinio turinio valstybines šventes: palaiko sovietmečio ir nešvenčia nepriklausomos Lietuvos švenčių, kurios nebuvo praktikuotos etninių grupių narių šeimose, todėl, išlaikydami savo etninį, politinį tapatumą, jie nešventė jų ir su bendradarbiais, taip stiprindami savo lokalinį pasipriešinimo tapatumą.

⁵⁵ MARDOSA, Jonas. Lietuvos valstybės atkūrimo ir nepriklausomybės atkūrimo šventės. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 112–113.

⁵⁶ ŠIDIŠKIENĖ, Irma. *Bendradarbių laisvalaikis. Miestiečių bendrijų formavimasis ir kultūrinė raiška*. Paukštytė-Šaknienė, Rasa, Šidiškienė, Irma, Šaknys, Žilvytis. *Vilniečių socialinė sąveika ir kultūrinė raiška: laisvalaikis, šventės ir ritualai*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2019, p. 161.

⁵⁷ MARDOSA, Jonas. Lietuvos valstybės atkūrimo ir nepriklausomybės atkūrimo šventės. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 117.

Atliktas tyrimas parodė, kad etninių grupių integracijai darbovietėje palengvinti geriausiai tinka švęsti asmenines ir modernias oficialiąsias šventes (išskyrus politinio turinio). Tarpusavio toleranciją skatina etninių grupių pasidalinimas su bendradarbiais savitais valgiais jų švenčių proga.

Literatūra

1. AÇA, Mehmet. Traditions of Lithuanian Tatars and Anatolian Turks: a comparative study. Tamara Bairašauskaitė, Galina Miškinienė (sud.). *Tiurkų istorija ir kultūra Lietuvoje*. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2014, p. 249–261, 368.
2. ARINZE, Chinelo. 2015. *Eating at the Desk: Human Encounters with Workplace Food*. Thesis, Georgia State University [žiūrėta 2016-06-12] Prieiga per internetą: http://scholarworks.gsu.edu/anthro_theses/101.
3. AVITAL-JUONYTĖ, Živilė. Žydų šventės ir tradicijos. Vilnius: Didakta, 2020, 79 p.
4. CLARIDGE, Tristan. Valuing success in the organisation: The tall poppy and the back slap. *Social Capital Research*, 2017, p. 1–3.
5. CZECH, Beata; WRÓBLEWSKA, Anna. Różnice w obrzędach i zwyczajach Białorusinów, Polaków i Litwinów na wschodniej Litwie. *Polska sztuka ludowa. Konteksty*, 1993, Nr. 3–4, p. 76–84.
6. ETZIONI, Amitai. Holidays and Rituals. Neglected Seedbeds of Virtue. Etzioni, Amitai; Bloom, Jared (eds.). *We are what We Celebrate: Understanding Holidays and Rituals*. New York, London: NYU Press, 2004, p. 3–35.
7. FRĖJUTĖ-RAKAUSKIENĖ, Monika. Etninių mažumų grupių religinės organizacijos Lietuvoje: etninio ir religinio identiteto aspektai ir jų sąsajos. *Kultūra ir visuomenė. Socialinių tyrimų žurnalas*, 2020, Nr. 11(2) (Online). <https://doi.org/10.7220/2335-8777.11.2.2>
8. FRĖJUTĖ-RAKAUSKIENĖ, Monika. Rusų kolektyvinės atminties ir tapatumo konstravimas Lietuvos spaudoje rusų kalba. *Lietuvos rusai XX–XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, p. 317–350.
9. HALEMBA, Agnieszka. Katolicyzm Litwinów w oczach Polaków na Wileńszczyźnie. *Polska sztuka ludowa. Konteksty*, 1993, Nr. 3–4, p. 69–75.
10. YOUNG, Celeste and JONES, Roger. Managing difference through inclusion in emergency management organisations. Young, C., Pyke, J., Maharaj, N., Rasmussen, B., and Jones, R. *Diversity and inclusion: building strength and capability literature review*. Bushfire and Natural Hazards CRC, 2018, 65 p.
11. KALNIUS, Petras (sud.). *Punsko ir Seinų krašto lietuviai: etninio ir kultūrinio tapatumo bruožai*. Punkskas: „Aušros“ leidykla, 2006, 319 p.
12. KAZĖNAS, Gediminas; JAKUBAUSKAS, Adas; GAIŽAUSKAITĖ, Inga; KACEVIČIUS, Romualdas; VISOCKAITĖ, Asta. *Lenkų tautinės mažumos Lietuvoje identiteto tyrimas*:

- Badania dot. Tożsamości polskiej mniejszości narodowej na Litwie.* Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014, 575 p.
13. KOBECKAITĖ, Halina. *Lietuvos karaimai.* Totorių ir karaimų įsikūrimo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje 600 metų jubiliejaus leidinys, 1997, 127 p.
  14. KUZNECOVIENĖ, Jolanta. Šventės švenčiantis lietuvis: bendruomeniškumo diapazonas. V. Čiubrinskas, J. Kuznecovienė (sud.). *Lietuviškojo identiteto trajektorijos.* Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2008, p. 75–88.
  15. LAUČKAITĖ, Laima. Vilniaus šventės ir pramogos prieš Pirmąjį pasaulinį karą. *Naujasis židinys*, 2008, Nr. 11–12, p. 468–475.
  16. LAUČKAITĖ, Laima. Vilniaus šventės ir pramogos XX a. pradžioje. A. Lapinskienė (sud.). *Imperinis Vilnius (1795–1918): kultūros riboženkliai ir vietinės tapatybės.* Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2009, p. 134–150.
  17. MARDOSA, Jonas. Lietuvos valstybės atkūrimo ir nepriklausomybės atkūrimo šventės. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje.* Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 106–121.
  18. MARDOSA, Jonas. Vardinės Lietuvoje: ištakos ir tradicijų kaita. *Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis*, 2003, Nr. 22, p. 285–305.
  19. MERKIENĖ, Irena Regina; PAUKŠTYTĖ-ŠAKNIENĖ, Rasa; SAVONIAKAITĖ, Vida; ŠAKNYS, Žilvytis Bernardas. *Pietryčių Latvijos lietuviai: tapatumo išraiška, etninės ir kultūrinės orientacijos.* Vilnius: Versus aureus, [2005], 286 p.
  20. MILIUS, Vacys. *Lietuvių etnologijos bibliografija. 1997–2002.* Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2005, 162 p.
  21. MILIUS, Vacys. *Lietuvių etnologijos bibliografija.* Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2001, 416 p.
  22. PAUKŠTYTĖ-ŠAKNIENĖ, Rasa. Kūčios ir Kalėdos. Paukštytė-Šaknienė, R. ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje.* Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 30–73.
  23. PAUKŠTYTĖ-ŠAKNIENĖ, Rasa; MARDOSA, Jonas; ŠAKNYS, Žilvytis; ŠIDIŠKIENĖ, Irma. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje.* R. Paukštytė-Šaknienė (sud.). Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. 376 p.
  24. POTAŠENKO, Grigorijus; CHOLOPOVAS, Dmitrijus. Sentikiai Rytų Lietuvoje: šeimos papročių ciklas. *Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis*, 1997, Nr. 11, p. 83–87.
  25. RAČIŪNAITĖ-PAUŽUOLIENĖ, Rasa; LUKAUSKAITĖ, Aušra. Lietuvos totorių marinimo ir šarvojimo papročiai (XX a. vidurys – XXI a. pradžia). *Liaudies kultūra*, 2011, Nr. 5(140), p. 61–70.
  26. RADZIEWICZ, Joann. Jedyna taka noc w roku... [žiūrėta 2021 10 10]. Prieiga per internetą: <https://nikidw.edu.pl/2020/06/22/jedyna-taka-noc-w-roku/>.
  27. SLIUŽINSKAS, Rimantas. Persirengėliai lietuviškojoje ir lenkiškojoje kalendorinių švenčių tradicijoje: atitikmenys ir skirtybės. *Tradicija ir dabartis*, 2011, Nr. 6, p. 93–108.

28. ŠAKNYS, Žilvytis. Iniciaciniai ir kalendoriniai jaunimo papročiai. Paukštytė-Šaknienė R., Savoniakaitė V., Šaknys Ž., Šidiškienė I. *Lietuvos kultūra. Dzūkijos ir Suvalkijos papročiai*. Vilnius: LII leidykla, 2009, p. 63–109.
29. ŠAKNYS, Žilvytis. Joninės. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 264–289.
30. ŠAKNYS, Žilvytis. Karaimų kalendorinės šventės valstybinių švenčių aspektu. *Lietuvos etnologija: Socialinės antropologijos ir etnologijos studijos*, 2015, Nr. 15(25), p. 99–128.
31. ŠAKNYS, Žilvytis. Kultūros transmisijos problema Punsko apylinkėse. Andželika Lapinskienė (sud.). *Etninės kultūros tradicijų tęstinumas ir iššūkiai šiuolaikinėje visuomenėje. Continuity and Challenges of Ethnic Culture in the Modern Society*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2009, p. 87–95.
32. ŠAKNYS, Žilvytis. Naujieji metai. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 76–103.
33. ŠAKNYS, Žilvytis. Užgavėnės. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 123–143.
34. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Simboliniai veiksmai lietuvių XIX a. II pusės – XX a. I pusės vestuvių apeigose. Kartografinis tyrimas. *Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos*, 2003, 3(12), p. 31–58.
35. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Bendradarbių laisvalaikis vietos ir organizacinės kultūros sąveikos kontekste Vilniaus apylinkėse. *RES HUMANITARIAE*, 2020, t. XXVII, p. 63–73.
36. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Bendradarbių laisvalaikis. Miestiečių bendrijų formavimasis ir kultūrinė raiška. Rasa Paukštytė-Šaknienė, Irma Šidiškienė, Žilvytis Šaknys. *Vilniečių socialinė sąveika ir kultūrinė raiška: laisvalaikis, šventės ir ritualai*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2019, p. 112–194, 289–296.
37. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Kultūrinio tapatumo gairės. Simboliniai veiksmai vestuvėse. Paukštytė-Šaknienė, R., Savoniakaitė, V., Šaknys, Ž., Šidiškienė, I. *Lietuvos kultūra. Aukštaitijos papročiai*. Vilnius: LII leidykla, 2007, p. 117–168.
38. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Kultūrinio tapatumo gairės. Simboliniai veiksmai vestuvėse. Paukštytė-Šaknienė, R., Savoniakaitė, V., Šaknys, Ž., Šidiškienė, I. *Lietuvos kultūra. Dzūkijos ir Suvalkijos papročiai*. Vilnius: LII leidykla, 2009, p. 111–152.
39. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Kultūrinio tapatumo gairės. Simboliniai veiksmai vestuvėse. Paukštytė-Šaknienė, R., Savoniakaitė, V., Šaknys, Ž., Šidiškienė, I. *Lietuvos kultūra. Mažosios Lietuvos ir Žemaitijos papročiai*. Vilnius: LII leidykla, 2012, p. 137–187.
40. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Lietuvių vestuvės XX a. antrojoje pusėje – XXI a. pradžioje: etniškumo diskursas. Petras Kalius (sud.). *Punsko ir Seinų krašto lietuviai: etninio ir kultūrinio tapatumo bruožai*. Punksas: „Aušros“ leidykla, 2006, p. 106–137.
41. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Moters diena. Paukštytė-Šaknienė, Rasa ir kt. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016, p. 189–221.
42. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Motinos dienos tradicijos išradimas Lietuvoje. *Liaudies kultūra*, 2013, Nr. 6, p. 54–62.

43. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Profesinės šventės tyrimų ir medijų lauke. *Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis*, 2014, t. 38, p. 225–237.
44. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Profesinio tapatumo stiprinimo praktika: vilniečių profesinė diena. *Lituanistica*, 2016, Nr. 2(104), p. 145–165.
45. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Šventės ir bendradarbių kultūra Vilniuje bei jo apylinkėse. *RES HUMANITARIAE*, 2019, t. XXV, p. 77–94.
46. ŠIDIŠKIENĖ, Irma. Šventės, progos miesto bendradarbių kultūroje. Vilniaus ir Sofijos atvejai. *Lituanistica*, 2018, Nr. 2(112), p. 135–150.
47. ŠUTINIENĖ, Irena. Socialinė atmintis ir šiuolaikinė lietuvių tautinė tapatybė. *Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos*, 2008, Nr. 8(17), p. 31–54.
48. ŠUTINIENĖ, Irena. „Sava“ ir „svetima“ praeitis: Vilniaus atminties kultūros erdvių reprezentacijų reikšmės miesto gyventojų komunikacinėje atmintyje. Alvydas Nikžentaitis (sud.). *Atminties daugiasluoksniškumas. Miestas, valstybė, regionas*. Vilnius LII leidykla, 2013, p. 397–429.
49. VAICEKAUSKAS, Arūnas. Lietuvių Užgavėnės: nacionalinio tapatumo linkme? *Liaudies kultūra*, 2010, Nr. 2(131), p. 23–29.
50. Wigilia św. Jana [žiūrėta 2021 10 10]. Prieiga per internetą: <https://www.dlakatolika.pl/wigilia-sw-jana,24,64>.
51. ZNAMIEROWSKA-PRÜFFEROWA, Marija. *Vilnius, miestas arčiausia širdies*. Vilnius: Alma Littera, 2009. 308 p.

Celebrations with Co-workers – Uniting and Dividing Ethnic Groups (1950–2017)

Dr. Irma Šidiškienė

Lithuanian Institute of History, Research worker of the Department of Ethnology and Anthropology, Tilto st. 17, LT-01101 Vilnius
Email: irma.sidiskiene@istorija.lt

Summary

This paper explores the issue of an ethnic group involved in the organization. Celebrating various festivals within the team is an important tool for both promoting engagement and maintaining social relations. The aim is to reveal the celebrations celebrated by co-workers as uniting and dividing different ethnic groups. In order to achieve this aim, the paper addresses the following objectives: describe the field of research; discuss the ethnic distinctiveness of the

celebration of personal and official holidays; analyze the preconditions for the formation of distinctiveness between holidays celebrated by members of the same confession and citizenship.

Analyzing which holidays were celebrated with co-workers in mixed collectives or in collectives dominated by non-Lithuanian ethnic group employees, it was found that among the official, confessional festivities, Poles did not celebrate Shrovetide (Užgavėnės) and Midsummer Day (St John's Day), unless there was an employee in the team with the name of Jonas or Janina. Poles avoid celebrating Užgavėnės and Midsummer Day (St Jonas's Day) because they see them as Lithuanian and unrelated to church rituals. The celebration of modern national festivals with political content has also differed between ethnic groups. Soviet state-building holidays, such as 9 May and 23 February, remained more popular among Russians and Poles in the workplace, while state and independence restoration days (16 February and 11 March) were more popular among Lithuanians.

The study found that personal and modern public holidays (except those with political content) are best suited to facilitate the integration of ethnic groups in the organization. Mutual tolerance is fostered by ethnic groups sharing distinctive meals at their festivals.

Gauta / Received 2021 12 06

Priimta / Accepted 2023 02 07